

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	13
OD WYDAWCY	15
PRZEDMOWA	17
WPROWADZENIE	21
Teologia chrześcijańska jako opowieść	21
CZEŚĆ I AKT PIERWSZY: SPRZECZNE WIZJE CHRZEŚCIJAŃSTWA II WIEKU	33
ROZDZIAŁ 1 KRYTYCY I SEKCIARZE WYWOŁUJĄ ZAMIESZANIE	37
Gnostycyzm	37
Montanizm	40
Celsus	42
Teologia gnostycka	45
Wczesnochrześcijańska reakcja na gnostycyzm.....	48
ROZDZIAŁ 2 OJCOWIE APOSTOLSCY WSKAZUJĄ DROGĘ	51
Klemens Rzymski.....	53
<i>Didache</i>	55
Ignacy Antiocheński	57
Polikarp	60
<i>List Barnaby</i>	60
<i>Pasterz Hermasa</i>	61
Znaczenie Ojców Apostolskich	64

ROZDZIAŁ 3	APOLOGECI BRONIĄ WIARY	65
	Filozofia grecka.....	66
	Grupy apologetów.....	68
	Justyn Męczennik.....	69
	Atenagoras z Aten.....	73
	Teofil z Antiochii.....	75
	Dwuznaczne dziedzictwo apologetów.....	77
ROZDZIAŁ 4	IRENEUSZ DEMASKUJE HEREZJE	79
	Życie i służba Ireneusza.....	79
	Ireneusz i gnostycyzm.....	82
	Ireneuszowa koncepcja odkupienia.....	84
CZEŚĆ II NARASTANIE KONFLIKTU: NAPIĘCIA I PRZEMIANY W III WIEKU		89
ROZDZIAŁ 5	MYŚLICIELE Z AFRYKI PÓŁNOCNEJ BADAJĄ FILOZOFIĘ	95
	Życie i działalność Klemensa Aleksandryjskiego.....	96
	Klemens Aleksandryjski i filozofia grecka.....	97
	„Prawdziwy gnostyk”.....	99
	Życie i działalność Tertuliana.....	101
	Teologia Tertuliana.....	104
	Tertulian o Trójcy.....	106
ROZDZIAŁ 6	KŁOPOTLIWY SPADEK PO ORYGENESIE	111
	Życie i działalność Orygenesza.....	112
	Orygenes o wierze i rozumie.....	116
	Orygenes i alegoryczna interpretacja Pisma Świętego.....	118
	Orygenes i nauka o Bogu.....	120
	Orygenes i koncepcja Logosu.....	121
	Pogląd na zbawienie. Dziedzictwo Orygenesza.....	124
ROZDZIAŁ 7	CYPRIAN Z KARTAGINY NAWOŁUJE DO JEDNOŚCI	127
	Znaczenie Cypriana.....	127
	Życie i działalność Cypriana.....	129
	Cyprian a doktryna zbawienia.....	132
	Pogląd Cypriana na jedność Kościoła.....	134
	Dziedzictwo Cypriana.....	136
ROZDZIAŁ 8	CHRZEŚCIJAŃSTWO ZWIERA SZEREGI	139
	Rola biskupów.....	140
	Zasady wiary.....	143
	Kształtowanie się kanonu chrześcijańskiego Pisma Świętego.....	146
CZEŚĆ III WIELKI KRZYŻYS WSTRZĄSA KOŚCIOŁEM: KONTROWERSJE		
	WOKÓŁ NAUKI O TRÓJCY	151
ROZDZIAŁ 9	SPORY ALEKSANDRYJCZYKÓW DOTYCZĄCE SYNA BOŻEGO	155
	Ariusz z Aleksandrii.....	155
	Aleksander z Aleksandrii.....	158
	Arianizm.....	159
	Odpowiedź Aleksandra.....	161

ROZDZIAŁ 10 SOBÓR NICEJSKI JAKO ODPOWIEDŹ KOŚCIOŁA	165
Sobór w Nicei	165
<i>Nicejskie Wyznanie Wiary</i>	168
Sobory ekumeniczne	171
ROZDZIAŁ 11 ATANAZY WYTRWAŁE BRONI WIARY	175
Życie i działalność Atanazego	175
Teologia Atanazego	182
ROZDZIAŁ 12 OJCOWIE KAPADOCKY KOŃCZĄ SPÓR	187
Znaczenie Ojców Kapadockich	188
Bazyli z Cezarei	190
Grzegorz z Nazjanzu	191
Grzegorz z Nyssy	193
Teologia Bazylego Wielkiego	194
Teologie dwóch Grzegorzów	200
Dziedzictwo Ojców Kapadockich	207
Sobór w Konstantynopolu	209
 CZĘŚĆ IV KOLEJNY KRZYŻ W KOŚCIELE: KONFLIKT DOTYCZĄCY	
OSOBY CHRYSTUSA	211
ROZDZIAŁ 13 SPÓR SZKÓŁ ANTIOCHEŃSKIEJ I ALEKSANDRYJSKIEJ	
O OSOBĘ CHRYSTUSA	215
Różne hermeneutyki biblijne	216
Odmienne soteriologie	218
Dwa podejścia do chrystologii	219
Herezja Apolinarego	221
Dualistyczna chrystologia Teodora z Mopsuestii	222
ROZDZIAŁ 14 NESTORIUSZ I CYRYL ZAOGNIAJĄ SPÓR	225
Chrystologia Cyryla z Aleksandrii	231
Sobór w Efezie	233
ROZDZIAŁ 15 SOBÓR W CHALCEDONIE STRZEŻE TAJEMNICY	237
Kontrowersja po Soborze Efeskim	239
Eutyches i kontrowersja eutychiańska	241
Synod zbójcecki	242
Sobór Chalcedoński i <i>Symbol chalcedoński</i>	245
ROZDZIAŁ 16 KONFLIKT PO ZAKOŃCZENIU SOBORU	251
Teologia na Zachodzie w okresie chrystologicznej kontrowersji na Wschodzie	252
Wschodnia kontrowersja dotycząca Chrystusa	254
Spór monofizyczny	257
Leoncjusz z Bizancjum i ortodoksyjna chrystologia	259
 CZĘŚĆ V DZIEJE DWÓCH KOŚCIOŁÓW: WIELKA TRADYCJA ROZDZIELA	
WSCHÓD I ZACHÓD	265
ROZDZIAŁ 17 AUGUSTYN GŁOSI CHWAŁĘ BOGA I SKAŻENIE CZŁOWIEKA	269
Życie i działalność Augustyna	270

Augustyn a kwestia dobra i zła	275
Augustyn o Kościele i sakramentach	278
Augustyn o łasce i wolnej woli	281
Pelagiusz i herezja pelagiańska.....	282
Augustyn odpowiada Pelagiuszowi	284
Augustyn i monergistyczna doktryna Boga i zbawienia	289
ROZDZIAŁ 18 KOŚCIÓŁ ZACHODNI STAJE SIĘ RZYMSKOKATOLICKI	293
Semipelagianizm	294
Papież Grzegorz Wielki	301
Pogląd Grzegorza I na zbawienie	303
ROZDZIAŁ 19 KOŚCIÓŁ WSCHODNI STAJE SIĘ PRAWOSŁAWIEM.....	307
Trwały wpływ Orygenesusa.....	308
Liturgia i tradycja.....	309
Jan Chryzostom – Złotousty	311
Maksym Wyznawca i monoteletyzm.....	313
Maksym Wyznawca i teandryczna wizja rzeczywistości.....	315
Jan z Damaszku i ikonoklazm	319
ROZDZIAŁ 20 WIELKA SCHIZMA – POWSTANIE DWÓCH TRADYCJI.....	323
Spór z powodu papiestwa.....	325
Kontrowersja wokół <i>filioque</i>	326
CZEŚĆ VI SAGA KRÓLOWEJ NAUK: SCHOLASTYCY WSKRZESZAJĄ	
I KORONUJĄ TEOLOGIE	331
ROZDZIAŁ 21 ANZELM I ABELARD ROZMYŚLAJĄ O DROGACH BOŻYCH	337
Życie i działalność Anzelma z Canterbury	338
Ontologiczny dowód Anzelma na istnienie Boga.....	339
Natura Boga według Anzelma.....	343
Anzelm i zadośćuczynna teoria pojednania	344
Życie i niepowodzenia Piotra Abelarda	346
Filozoficzny styl Abelarda	347
Abelard i jego teoria moralnego wpływu	349
ROZDZIAŁ 22 TOMASZ Z AKWINU DEFINIUJE CHRZEŚCIJAŃSKĄ PRAWDĘ	353
Teologiczny kontekst dorobku Tomasza z Akwinu	353
Życie i działalność Tomasza z Akwinu	354
Metoda teologiczna Tomasza z Akwinu.....	357
Pogląd Tomasza z Akwinu na wiarę, rozum i teologię naturalną	358
Doktryna Boga według Tomasza z Akwinu.....	362
Pogląd Tomasza z Akwinu na język religijny jako analogię	365
Nauka Tomasza z Akwinu o zbawieniu.....	367
ROZDZIAŁ 23 NOMINALIŚCI, REFORMATORZY I HUMANIŚCI	
PODWAŻAJĄ SCHOLASTYCZNĄ SYNTEZĘ	373
Okres renesansu. Trzej poprzednicy Reformacji.....	373
William Ockham i nominalizm.....	375
Jan Wiklef i lolardzi.....	382
Erazm z Rotterdamu i humanizm chrześcijański	386

CZĘŚĆ VII KOLEJNY ZWROT W DZIEJACH TEOLOGII: REFORMY

I PODZIAŁ W KOŚCIELE ZACHODNIM	395
Tło Reformacji	396
ROZDZIAŁ 24 LUTER NA NOWO ODKRYWA EWANGELIĘ I DZIELI KOŚCIÓŁ	401
Teologia krzyża według Lutera	405
Poznanie Boga według Lutera	410
Ukryty i objawiony Bóg Lutera	414
Doktryna usprawiedliwienia – „być albo nie być” Kościoła	416
Luter o kapłaństwie i sakramentach	418
Podział w protestantyzmie: Luter kontra Zwingli w kwestii Wieczerzy Pańskiej	421
ROZDZIAŁ 25 ZWINGLI I KALWIN SYSTEMATYZUJĄ MYŚL PROTESTANCKĄ	425
Teologia reformowana	425
Ulryk Zwingli – życie i działalność reformacyjna	427
Teologia Zwingliego	429
Zwingli kontra Luter w kwestii sakramentów	432
Życie Jana Kalwina i jego reformacyjna działalność	436
Teologia Kalwina	438
ROZDZIAŁ 26 ANABAPTYŚCI POWRACAJĄ DO KORZENI CHRZEŚCIJAŃSTWA	443
Radykalna reformacja i anabaptyści	444
Baltazar Hubmaier – życie i działalność reformacyjna	447
Teologia Hubmaiera	449
Menno Simons – życie i działalność reformacyjna	452
Teologia Simonsa	454
ROZDZIAŁ 27 DROGI RZYMU I CANTERBURY SIĘ ROZCHODZĄ	459
Historyczne tło Reformacji angielskiej	460
Historyczne tło katolickiej reformy	463
Thomas Cranmer – ojciec Reformacji angielskiej	465
Richard Hooker – architekt anglikanizmu	469
Sobór Trydencki – klejnot reformy katolickiej	475
CZĘŚĆ VIII ROZPAD OŚRODKA DZIEJÓW: PROTESTANCI PODĄŻAJĄ	483
RÓŻNYMI DROGAMI	483
ROZDZIAŁ 28 ARMINIANIE PODEJMUJĄ PRÓBY REFORMOWANIA	487
TEOLOGII REFORMOWANEJ	487
Scholastyka reformowana i supralapsarianizm	489
Doktrynalna zgoda kalwinistów	493
Jakub Arminiusz i spór remonstrancki	494
Arminiusz krytykiem teologii reformowanej	498
Doktryna predestynacji autorstwa Arminiusza	502
Ewangeliczny synergizm Arminiusza	504
Dziedzictwo arminianizmu	505
ROZDZIAŁ 29 PIETYŚCI DĄŻĄ DO DOPEŁNIENIA TEOLOGII LUTERAŃSKIEJ	509
Ortodoksja luterańska jako fundament pietyzmu	511
Czterech inicjatorów i propagatorów pietyzmu	513
Główne tezy pietyzmu	522
Dziedzictwo pietyzmu	527

ROZDZIAŁ 30 ANGIELSCY PURYTANIE I METODYŚCI PRÓBUJĄ	
OŻYWIĆ TEOLOGIE	531
Ruch purytański i jego teologia.....	533
Jonatan Edwards – książę purytan	542
Jan Wesley – założyciel metodyzmu	548
Dziedzictwo purytanizmu i metodyzmu	555
ROZDZIAŁ 31 DEIŚCI USIŁUJĄ PRZEKSZTAŁCIĆ TEOLOGIE PROTESTANCKĄ	557
Definicja deizmu.....	558
Prekursorzy i promotorzy deizmu	562
Cechy deizmu	569
Dziedzictwo deizmu	571
CZEŚĆ IX STARY WĄTEK SIĘ URYWA: REAKCJA LIBERAŁÓW	
I KONSERWATYSTÓW NA NOWOCZESNOŚĆ	573
Podziały w XX wieku – skutek modernizmu.....	575
ROZDZIAŁ 32 ASYMILACJA TEOLOGII LIBERALNEJ Z PANUJĄCĄ KULTURĄ	579
Modernizm – kulturowy kontekst teologii liberalnej.....	581
Friedrich Schleiermacher – ojciec nowoczesnej teologii liberalnej	583
Albrecht Ritschl i poszukiwanie istoty chrześcijaństwa	588
Główne cechy teologii liberalnej.....	590
Dziedzictwo liberalnej teologii protestanckiej	592
ROZDZIAŁ 33 KONSERWATYWNA TEOLOGIA USZTYWIA ZASADY TRADYCJI	595
Fundamentalizm – zakwestionowany termin.....	596
Tło i prekursorzy fundamentalizmu.....	598
Ruch fundamentalistyczny	602
Cechy teologii fundamentalistycznej	608
Dziedzictwo fundamentalizmu.....	610
ROZDZIAŁ 34 NEOORTODOKSJA WZNOŚI SIĘ NAD PODZIAŁAMI	613
Søren Kierkegaard – prekursor nowej ortodoksji	616
Karol Barth – założyciel neoortodoksji	620
Wspólne cechy i dziedzictwo neoortodoksji	630
ROZDZIAŁ 35 ZMAGANIA WSPÓLCZESNEJ TEOLOGII	635
Teologia ewangelikalna	637
Teologia rzymskokatolicka	641
Teologia procesu	644
Teologie wyzwolenia	648
Teologia eschatologiczna	652
Kakofonia czy chór?	654
ZAKOŃCZENIE: NIEDOKOŃCZONA OPOWIEŚĆ	655
WYBRANA POLSKA BIBLIOGRAFIA DZIEJÓW MYŚLI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ	659
INDEKS OSÓB	673
INDEKS RZECZOWY	679